

Suomen
Pakolaisapu

Monikulttuurisen yhdistyskentän kartoitus 2023: Yhteiskunnallinen rooli ja vaikuttaminen

Esipuhe

Yhdistystoiminnassa mukana oleminen tarjoaa monille ihmisille kanavan tehdä merkityksellisiä asioita ja edistää itselleen tärkeitä tavoitteita yhdessä muiden kanssa. Suomessa toimii paljon yhdistyksiä, ja vahva ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta erilaisine yhdistyksineen on suomalaisen yhteiskunnan vahvuuksia.

Tämä Suomen Pakolaisavun Järjestöhaudon tilaama monikulttuurisen yhdistyskentän kartoitus keskittyy maahanmuuttaneiden perustamiin, etnisten vähemmistöjen ja monikulttuurisiin yhdistyksiin, niiden yhteiskunnalliseen rooliin ja vaikuttamiseen. Kartoitus on jatkoa vuonna 2019 valmistuneelle laajemmalle kartoitukselle, joka käsitteli monikulttuurisen yhdistyskentän tarpeita ja tilannetta.

Suomeen muualta muuttaneiden ja kotoutujien näkökulmasta erilaiset yhdistykset ovat usein paikkoja, joista on mahdollista löytää erilaista tukea, mielenkiintoista ja hyödyllistä toimintaa sekä sosiaalisia verkostoja omaan elämään. Erilaisten yhdistysten vaikutusmahdollisuuksien huomioiminen ja toimintaedellytyksien vahvistaminen mahdollistaa eri väestöryhmiin kuuluville ihmisille kokemuksen osallisuudesta ja vaikuttamisesta.

Yhteiskunnallisilla toimijoilla on mahdollisuus hyödyntää yhdistysten tietotaitoa ja moniäänisyyttä. Maahanmuuttaneiden perustamiin, etnisten vähemmistöjen ja monikulttuurisiin yhdistyksiin liitetäänkin monenlaisia toiveita ja odotuksia. Mitä yhdistyksissä ajatellaan yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta sekä niihin liittyvistä tarpeista, haasteista ja onnistumisista? Kartoitus tuottaa tietoa Suomen Pakolaisavun Järjestöhaudon työn tueksi, ja toivomme, että kartoituksesta on hyötyä myös muille yhteiskunnallisille toimijoille.

Järjestöhaudomo on monikulttuurisen ja vaikuttavan kansalaisyhteiskunnan vahvistaja. Tuemme erityisesti monikulttuurikentän yhdistyksiä tarjoamalla niille yhdistystoimintaan liittyvää koulutus- ja neuvontapalvelua. Maksuttomien koulutus- ja neuvontapalveluiden kautta vahvistamme monikulttuurisen kentän yhdistysten tietotaitoa yhdistystoiminnasta ja autamme yhdistyksiä parantamaan omia toimintaedellytyksiään. Vahvistamme myös yhdistysten vaikuttamisvalmiuksia. Järjestöhaudon toimintaa toteutetaan Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen STEA:n tuella.

Kaisa Kannuksela
Kotimaan ohjelmajohtaja, Suomen Pakolaisapu

Johdanto

Suomen Pakolaisapu on Suomen suurin pakkomuuttoon liittyviin kysymyksiin erikoistunut asiantuntijajärjestö. Järjestöhautomo on ollut osa Pakolaisavun toimintaa vuodesta 2005 lähtien tukien maahanmuuttaneiden aktiivista kansalaisuutta ja yhteiskunnallista osallisuutta.

Marraskuun 2022 ja helmikuun 2023 aikana toteutettu monikulttuurisen yhdistyskentän kartoitus kokoaa ja analysoi monikulttuurikentällä toimivien yhdistysten näkemyksiä yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta. Selvitykseen haastateltiin 65 yhdistystoimijaa pääasiallisesti puhelinhaastattelun avulla¹. Osallistujat valittiin Järjestöhautomon noin 800 yhdistyksen asiakasrekisteristä varmistaen, että kartoitukseen osallistuu mahdollisimman monen eri kulttuuriryhmän edustajia. Valinnassa otettiin myös huomioon yhdistysten maantieteellinen sijainti; selvitys kerää yhteen järjestötoimijoiden kokemuksia ja näkemyksiä ympäri Suomen.

Kartoituksen on toteuttanut Ella Virtanen, siirtolaiskysymyksiin ja maahanmuuttaneiden yhteisöllisyyteen erikoistunut valtiotieteiden ja kansainvälisten suhteiden maisteri. Ella on työskennellyt siirtolaisyhteisöjen kanssa Suomessa ja ulkomailla esimerkiksi Suomen Pakolaisavun, Suomen Ulkoministeriön sekä UNHCR:n palveluksessa.

Kartoitus pyrkii vastaamaan seuraaviin kysymyksiin monikulttuurisen yhdistyskentän osalta:

1. Miksi yhdistykset ovat olemassa ja keitä varten?
2. Millaisia ongelmia yhdistykset pyrkivät ratkaisemaan yhteiskunnassa?
3. Mitä hyötyä yhdistysten toiminnasta on sen jäsenille, kohderyhmälle ja yhteiskunnalle laajemmin?
4. Millaisia haasteita yhdistyksillä on?
5. Millaisiin asioihin yhdistykset haluaisivat vaikuttaa yhteiskunnassa?
6. Millaisia haasteita ja toiveita yhdistyksillä on yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen liittyen?

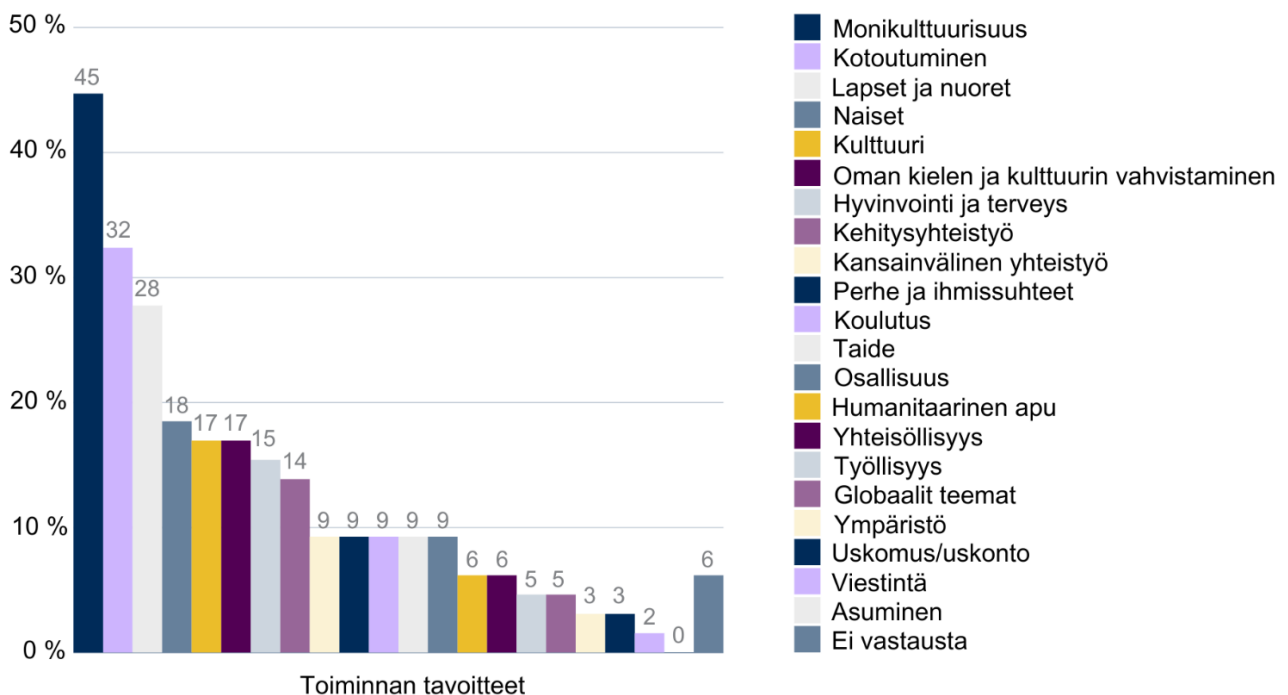
¹ Haastattelukaavio raportin liitteenä. Yksi haastateltu vastasi kyselyyn itsenäisesti suoraan verkossa.

Yhdistystoiminta: päivittäinen työ

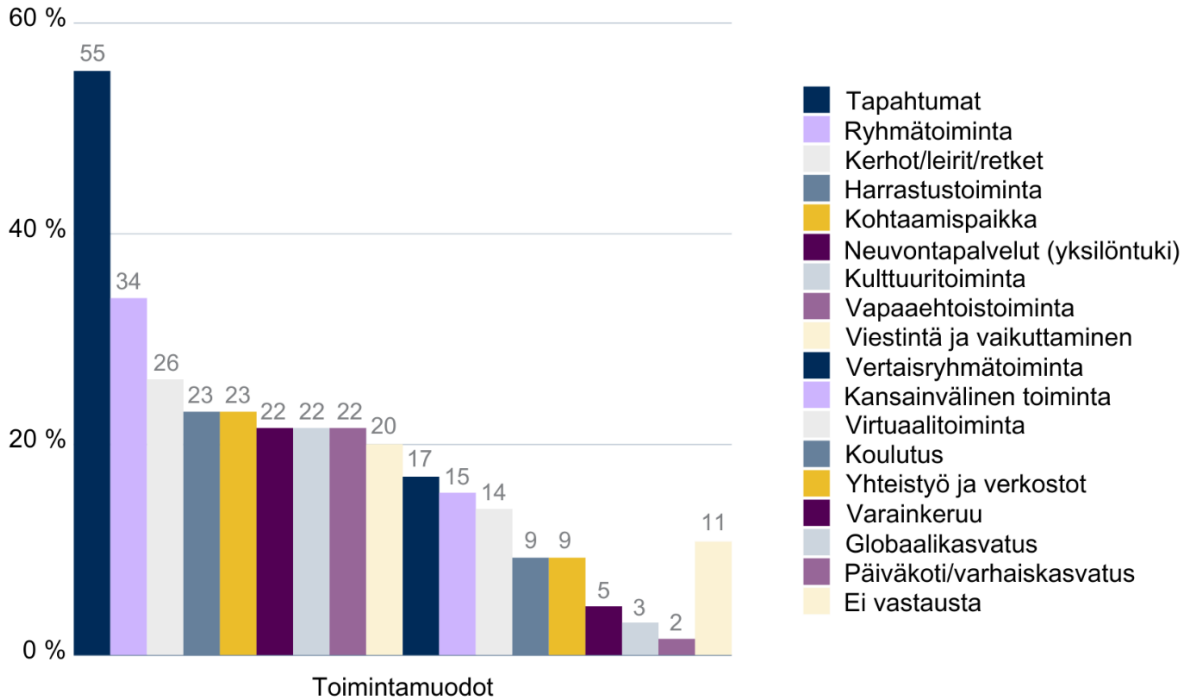
Kartoitukseen osallistuneista yhdistyksistä 86 %:lla on aktiivista toimintaa. Suurin osa on jäsenmäärältään pieniä ja kotipaikka löytyy Helsingistä, mikä heijastaa vuonna [2019 Järjestöautomossa toteutetun tarvekartoituksen](#) tuloksia. Hyödynsaajamäärät voivat kuitenkin olla huomattavasti suurempia kuin jäsenmäärä antaa ymmärtää, koska toiminta ei välttämättä kohdistu yhdistyksen jäseniin. Järjestöt toimivat pääasiallisesti Suomessa, mutta 11 % tekee töitä myös ulkomailla esimerkiksi kehitysyhteistyön kautta.

Haastattelujen perusteella monikulttuurikentällä toimivat yhdistykset luovat kohtaamispaikkoja, joissa erilaiset kielet, kulttuurit ja perinteet pysyvät elinvoimaisina. Toiminta kohdistuu usein maahanmuuttaneisiin. Erään vastaajan mukaan toiminnan kautta *“juuri (Suomeen) saapuneet ihmiset löytävät tukiverkkoja ja apua”*. Yhdistykset tukevat kotoutumista ja lisäävät toiminnallaan kulttuurista rikkautta, tietoisuutta suomalaisuuden monimuotoisuudesta sekä yhteiskunnallista keskustelua eri kulttuuriryhmien välillä. Aktiivit ja perustajat ovat sekä maahanmuuttaneita että valtaväestöä. Osa yhdistyksistä toimii ainoastaan tietyn kulttuuriryhmän sisäisenä kohtaamispaikkana, mutta useat ovat avoimia kaikentaustaisille maahanmuuttaneille sekä valtaväestölle. Yleisesti ottaen yhdistyksillä on samanaikaisesti useita tavoitteita.

Pylväsgraafi kuvaa yhdistysten toiminnan tavoitteita. Graafi luetaan vasemmalta oikealle ja ylhäältä alas: monikulttuurisuutta kuvaava pylväs on vasemmalla laidalla, kotoutumista seuraava vasemmalta jne. “Ei vastausta” osio koostuu pääosin epäaktiivisista yhdistyksistä. Jokainen selvityksessä käytetty graafi on toteutettu samalla logiikalla.

Myös yhdistysten toimintamuodot ovat monipuolisia ja käytännönläheisiä. Suurin osa yhdistyksistä järjestää tapahtumia, ryhmätoimintaa ja erilaisia kohtaamisia, joissa ihmiset tutustuvat toisiinsa. Myös erilaiset neuvontapalvelut ovat yleinen toimintatapa.

Vastaajista 69 % kertoi järjestötoiminnan onnistumisten tapahtuvan päivittäisessä työssä. Usein esimerkkeinä toimivat tapahtumat, joissa on ollut paljon osallistujia sekä hyvä ilmapiiri. Merkittävänä onnistumisena pidettiin kulttuurien ylläpitoa sekä kohtaamista, jonka mainitsi 29 % haastatelluista. Tapahtumien sisällöt olivat vaihtelevia, mutta usein yhteinen toiminta esimerkiksi musiikin, ruuan tai urheilun parissa toi ihmisiä yhteen.

Haastateltujen mukaan tapahtumat edistävät maahanmuuttaneiden yhteenkuuluvuutta. Vastaajista 8 % mainitsi osallistujien väliset tukiverkostot erityisesti onnistumiseksi. Erään vastaajan mukaan: *“Meillä on tapahtumia ja juhlia, pidämme huolta omista tavoista, kielestä ja kulttuurista. Tutustumme paremmin myös toisiimme ja luomme yhteyksiä yhteisön sisällä.”*

Myös yhdistystoiminnan jatkuvuus kuvasi 20 %:n mielestä onnistumista. Vastaus linkittyy järjestöjen mainitsemiin haasteisiin: muuttuva toimintaympäristö ja yhteiskunnalliset muutokset tekevät yhdistysten toiminnasta usein katkonaista.

Monikulttuuristen yhdistysten haasteet liittyvät resurssien puutteeseen. Haastatteluissa niistä merkittävämmäksi nousi rahoitus, jonka mainitsi 42 % sekä aktiivisten vapaaehtoisten vähäisyys, jonka mainitsi 20 % vastaajista. Muiden resurssien, kuten työvoiman vähäisyyden tai toimitilojen puutteen, mainitsi vastaajista 14 %.

Vastaukset ovat linjassa [Järjestöhautomon vuonna 2019 toteuttaman tarvekartoituksen](#) kanssa, jossa rahoituksen puute nousi kaikista merkittävämmäksi haasteeksi yhdistysten toiminnassa. Haastatellut kokivat rahoitushakemusten kirjoittamisen vaikeaksi, erityisesti

niiden vastaajien kesken, jolle suomi ei ole äidinkieli. Myös kilpailu rahoituksesta koettiin kovana ja sen pätkittäisyys stressaavana. Erityisesti nuorten yhdistysaktiivien ja vapaaehtoisten löytämistä sekä toimintaan sitouttamista kuvailtiin vaikeaksi.

Eräs haastateltu pohti yhdistyksen toiminnan haasteita seuraavasti: *“Dokumentaation kanssa on vaikeaa ja kieli tuo vaikeuden raportointiin. Dokumentit on suomeksi, niitä on vaikea ymmärtää ja sen takia on myös vaikea pyytää avustuksia. Ilmaisia tiloja on vähän, on vaikea löytää paikkoja missä olisi varaa tehdä tapahtumia.”*

Vastaajista 12 % mainitsi koronapandemian vaikeuttavan edelleen yhdistyksen toimintaa ja kaksi yhdistystä mainitsi toiminnan joutuneen kokonaan tauolle pandemian vuoksi. Useat yhdistykset kertoivat toiminnan aktivoimisen olleen haastavaa pandemian jälkeisenä aikana ja tartuntavaaran verottaneen osallistujien määrää. Vähäinen osallistuminen koettiin myös koronapandemian jälkeisenä yleisenä passiivisuutena saapua paikalle perinteisiin tapahtumiin.

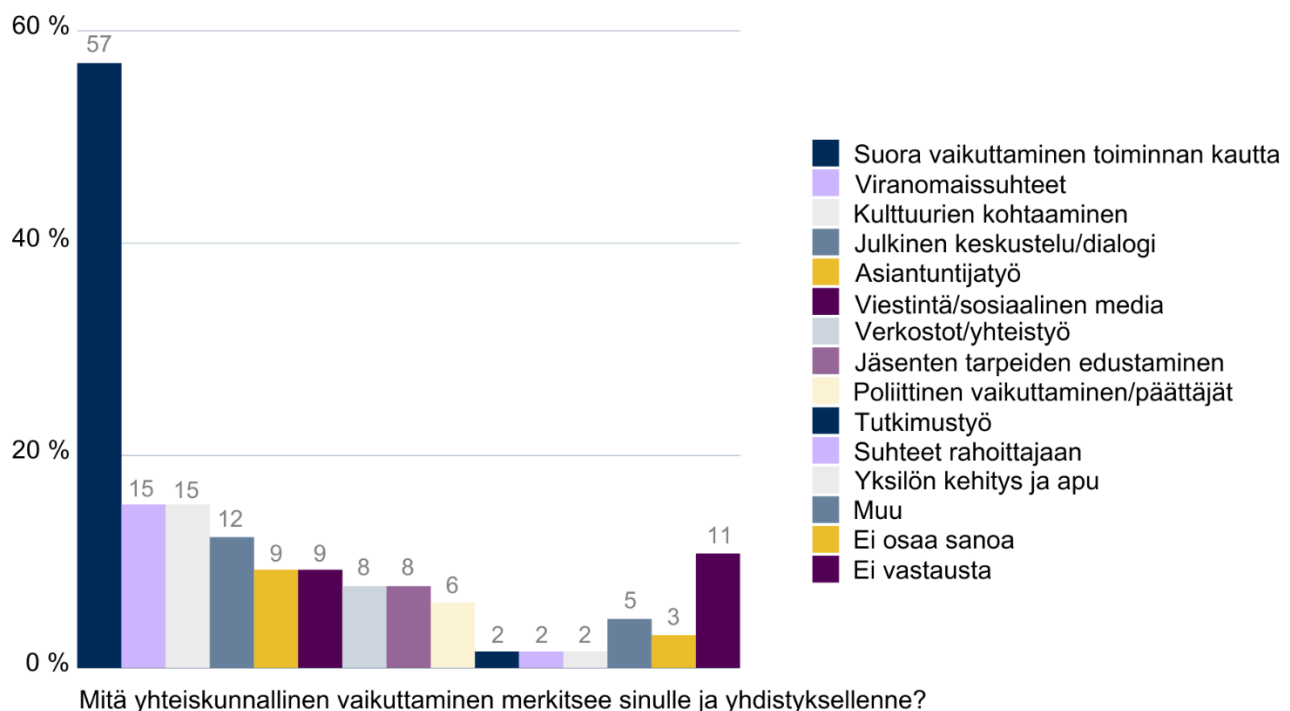

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen on käsitteenä erittäin laaja. Siihen liittyy vahvasti käsitteet osallisuudesta, kansalaisuudesta ja demokratiasta. Yhteiskunnallinen vaikuttaminen voidaan mieltää toiminnaksi, joka suuntautuu päättäjiin, politiikkaan ja viranomaisiin tai esimerkiksi mediaan. Toisaalta yhteiskunnallinen vaikuttaminen on myös jokapäiväistä elämää ja osallistumista yhteiskuntaan: esimerkiksi kohtaamiset ihmisten välillä, kulutus päätökset sekä julkaisut sosiaalisessa mediassa vaikuttavat yhteiskuntaamme. Yhteiskunnallinen vaikuttaminen liikkuu yksilötasolta yhteisöön, konkreettisista teoista mielipiteen ilmaisuun. [Suomalaisen asiansanasto Finton mukaan](#) yhteiskunnallisella vaikuttamisella pyritään joko muuttamaan tai säilyttämään yhteiskunnassa vallalla olevia asioita.

Koska yhteiskunnallinen vaikuttaminen on käsitteenä niin laaja, pyydettiin osallistujia ensin määrittelemään termi. Haastatelluista 57 % määritteli yhteiskunnallisen vaikuttamisen suoraksi vaikuttamiseksi yhdistyksen toiminnan kautta. Vastaus on linjassa [Digi- ja väestötietoviraston määritelmän](#) kanssa, joka mainitsee kansalaisjärjestötoiminnan ja vapaaehtoistyön yhdeksi mahdollisuudeksi aktiiviseen kansalaisuuteen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Toisin sanoen järjestöt kokivat olemassaolonsa ja jokapäiväisen toimintansa yhteiskunnalliseksi vaikuttamiseksi.

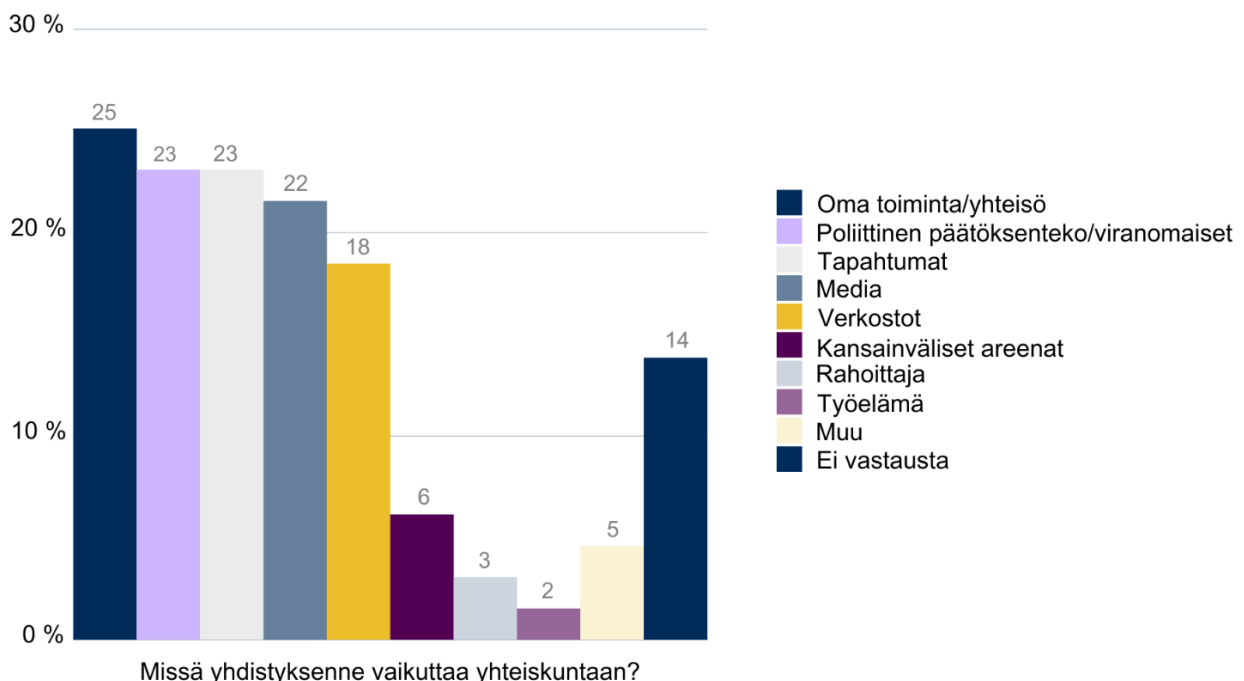
Yhdistykset määrittelivät yhteiskunnallisen vaikuttamisen myös erilaisten toimintamuotojen kautta. Tärkeiksi nousivat viranomaissuhteet, jotka avasivat keskusteluyhteyden ja areenan nostaa esille yhdistykselle tärkeitä asioita. Myös kulttuurien kohtaamista pidettiin yhteiskunnallisena vaikuttamisena, koska se lisää ymmärrystä eri taustaisten henkilöiden ja yhteisöjen välillä. Myös osallistuminen julkiseen keskusteluun, asiantuntijatyö sekä viestintä ja verkostot nousivat tärkeiksi yhteiskunnallisen vaikuttamisen määritelmiksi.

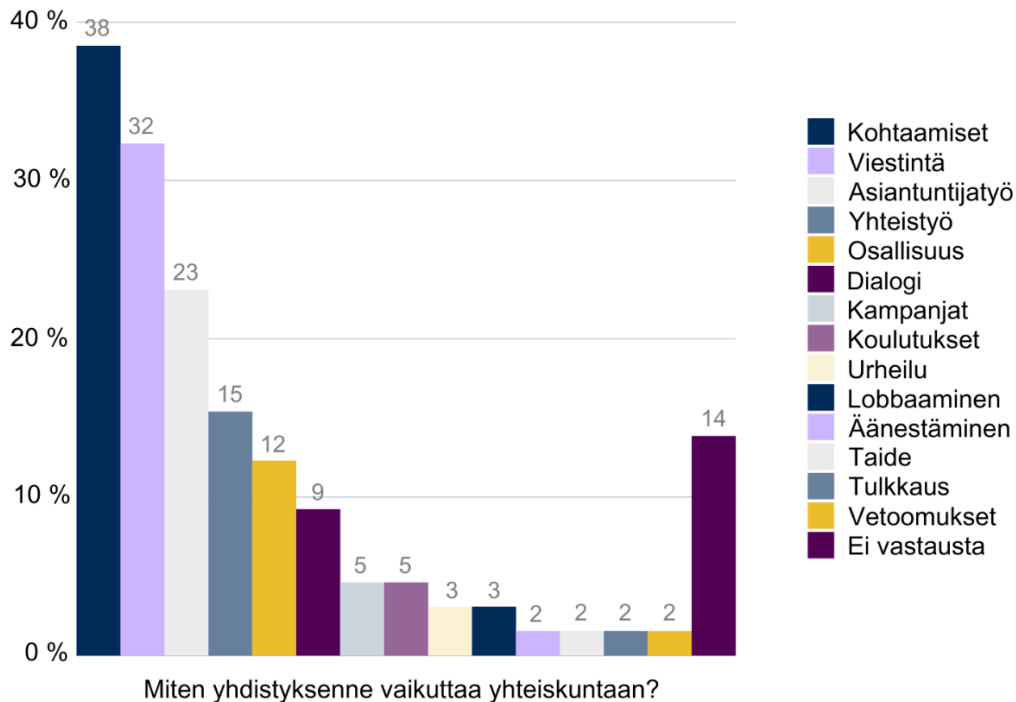
Haastatelluista 20 % piti yhteiskunnallista vaikuttamista erityisen tärkeänä. Näiden vastausten mukaan yhteiskunnallinen vaikuttaminen on: *“kaiken A ja O”, “toiminnan pääasia”, “koko homman ydin”* sekä *“pohjavirta, jota tehdään kaikenlaisen toiminnan kautta”*. Noin 30 % kartoitukseen vastanneista yhdistyksistä teki vaikuttamistyötä tietoisesti kohdistuen siihen erityisiä resursseja. Näiden järjestöjen tavoitteita olivat esimerkiksi viranomaissuhteiden vahvistaminen, kannanottojen tekeminen tai kampanjoihin osallistuminen sekä vaikuttamisviestintä. Samanaikaisesti yhteiskunnallinen vaikuttaminen voidaan nähdä osana jokaisen järjestön työtä, koska yhdistystoiminta on lähtökohtaisesti aatteellista². Järjestöt eivät tavoittele voittoa, vaan toiminnan ydin on työskennellä kohti yhteisön yhteistä päämäärää.

Haastatelluista 80 % kertoi vaikuttavansa aktiivisesti yhteiskuntaan. Vastausta tulkittaessa on hyvä muistaa, että yhdistykset määrittivät vaikuttamiseksi jo yhdistyksen olemassaolon ja perustyon. Yhdistyksistä 8 % kertoi, ettei pysty tai halua vaikuttaa yhteiskunnassa. Yhteiskunnallisen vaikuttamisen esteet liittyivät yhdistystoiminnan katkonaisuuteen, ajanpuutteeseen tai muihin prioriteetteihin. Loput 11 % yhdistyksistä ei vastannut kysymykseen, koska yhdistyksen toiminta ei ollut aktiivista.

Yhdistykset kuvailivat vaikuttavansa yhteiskunnassa monipuolisesti. Suurin osa vaikuttamisesta tapahtui omassa yhteisössä yhdistyksen päivittäisen toiminnan kautta. Useat yhdistykset mainitsivat myös vahvat suhteet viranomaisiin sekä aktiivisen viestinnän tärkeiksi koetuista teemoista osaksi yhteiskunnallista vaikuttamista. Osa järjestöistä myös mainitsi vaikuttamiseksi asiantuntijatehtävät, joiden kautta he osallistuvat poliittiseen päätöksentekoon. Myös verkostojen merkitys korostui haastattelussa: yhdistykset kertoivat vaikuttamisen tapahtuvan yhteistyössä muiden järjestöjen ja viranomaisten kanssa.

² Aatteella ei viitata lähtökohtaisesti uskontoon tai uskomuksiin. Se liittyy enemmän yhteisöjen päämäärän asettamiseen ja yhdistystoimintaan Suomessa. Jokaista rekisteröitynyttä yhdistystä pyydetään määrittelemään yhdistyksen “aate” tai “ideologia”, joka vastaa kysymykseen: Miksi ja keitä varten yhdistys on olemassa?

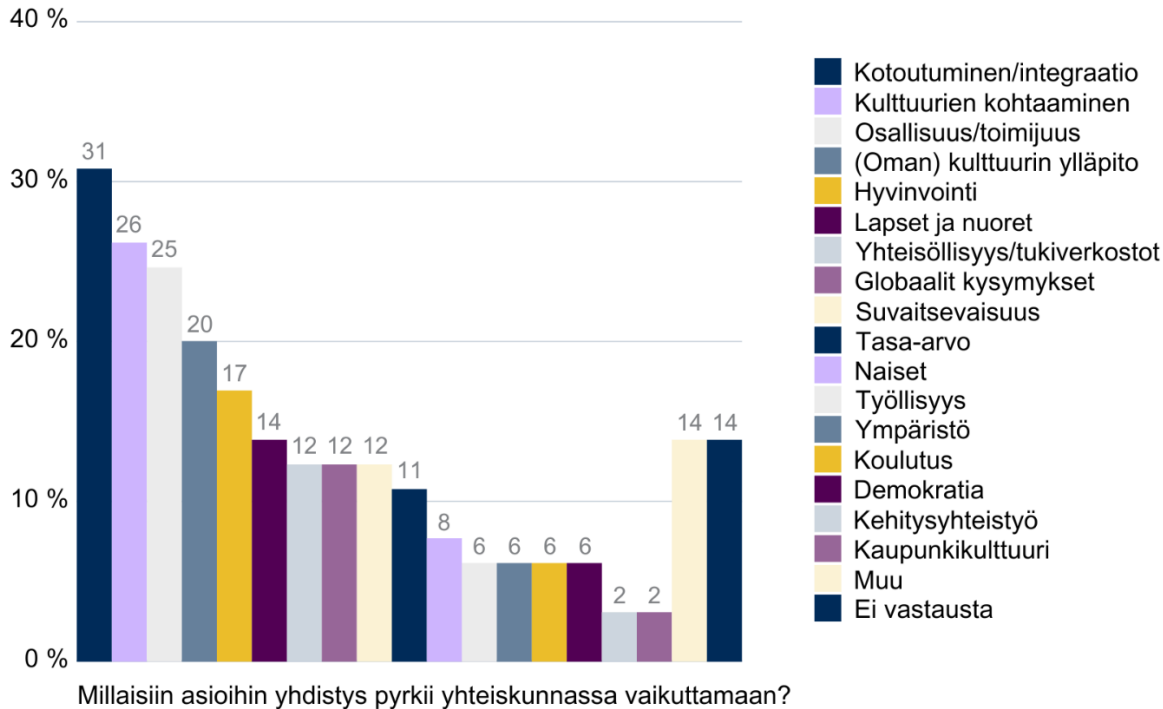

Asiantuntijatyötä ja yhteistyötä viranomaisten kanssa eräs järjestö kuvaili seuraavasti: *“Keskustelu ja tapaaminen päättäjien kanssa. Kirjoitamme myös lausuntoja hallitusten lausuntoihin. Tapaamisissa asioiden esiintuonti sekä suullisesti että kirjallisesti.”* Toinen haastateltu puolestaan kertoi, että vaikuttaminen liittyy vahvasti yhdistyksen jäsenien ja kohderyhmälle tärkeiden asioiden esiintuomiseen ja edistämiseen: *“Täytyy pitää ääntä, yhdistys toimii kohderyhmän sanansaattajana.”*

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen riippuu yhdistyksen työn fokuksista. Eräs vastaaja mainitsi vaikuttamisen olevan heille sitä, että ihmiset löytävät toisensa: *“Kaikki on helpompaa, kun voi kokea asioita yhdessä. Yhdessä löytyy parempia ratkaisuja. Me yhdistämme ihmisiä samankaltaisissa tilanteissa, heitä joilla on jaetut maailmat.”*

Vaikuttamista ja viestintää pohtinut haastateltava kuvasi toimintaa seuraavasti: *“Vaikuttaminen on tiedottamista ja toimintaa, joka laajentaa ihmisten maailmankuvaa ja avaa silmiä toisensa arjelle.”*

Haastattelujen perusteella monikulttuurikentällä toimivat yhdistykset haluavat yhteiskunnassa vaikuttaa erityisesti kotoutumisen onnistumiseen, kulttuurien kohtaamiseen, osallisuuteen ja erilaisten kulttuurien ylläpitoon. Käytännössä yhteiskunnallisen vaikuttamisen päämäärät toisintavat yhdistystoiminnan yleisiä tavoitteita.

Haastatellut myös tunnistivat yhteiskunnallisia ongelmia, joihin he etsivät ratkaisuja. Tärkeimmät niistä olivat moninaiset kotoutumisen haasteet, jonka nosti esille 25 % vastaajista. Haastatelluista 15 % puolestaan mainitsi ongelmaksi rasismia ja ennakkoluuloja, 12 % globaalit haasteet kuten köyhyyden, ja 11 % nuorten pahoinvoinnin.

Haastatteluista kävi myös ilmi, kuinka kotoutumisen haasteet, rasismi ja ennakkoluulo kietoutuvat yhteen. Eräs vastaaja pohti, miten ennakkoluulo maahanmuuttaneita kohtaan vaikuttavat työllistymiseen: *“Integraatio on vaikeaa. Osa maahanmuuttajista on opiskellut esim. maisteritason tai tohtoritason tutkinnot, mutta silti on vaikeaa saada töitä omalta alalta. Osa lähtee maasta pois työskentelemään, koska ei onnistu täällä (Suomessa). On koulutettuja ja osaavia ihmisiä, jotka ei kuitenkaan työllisty. Toivomme, että tämä muuttuu, miksi ei halua työnantajat palkata ulkomaalaistaustaisia ihmisiä, vaikka tutkinto olisi suomalaisesta yliopistosta. On vaan siivous- ja ravintolatöitä.”*

Joidenkin vastaajien mukaan asenteet venäläistaustaisia henkilöitä kohtaan ovat koventuneet sodan seurauksena. Yhdistykset toivoivat rauhaisaa lähestymistä myös heitä kohtaan, sekä ymmärrystä siihen, etteivät he välttämättä liity sotaan tai ole samanmielisiä Venäjän valtion politiikan kanssa. Nuorten pahoinvointi korostui haastatteluissa luultavasti sen takia, että useat haastatellut yhdistykset toimivat nimenomaan lasten ja nuorten kanssa. Toisaalta nuorten pahoinvointi on esimerkiksi [nuorisotutkimusseuran mukaan kärjistynyt koronapandemian aikana](#). Esimerkkinä pahoinvoinnista haastatellut mainitsivat nuorten jengiytyksen sekä sosiaalisen elämän vähäisyyden.

Haastatelluista 34 % kertoi yhteiskunnallisen vaikuttamisen onnistumisen olevan kulttuurien välistä ymmärrystä, 26 % kohtaamista, 26 % yhteistyötä viranomaisten ja muiden instituutioiden kanssa. Tärkeäksi onnistumiseksi nousi myös tukiverkoston luominen ja vahvistaminen, jonka nosti esille 17 % vastaajista. Eräs Suomeen muuttaneiden nuorten kanssa työskentelevä haastateltu kuvasi onnistumisia seuraavasti: *“Pakolaisnuori näki ohjelman kautta miten Suomessa kannattaa opiskella, hankkia tutkinto,*

mennä lukioon. Hän näki harrastustoiminnan kautta miten opiskelu on Suomessa avain onneen. Nykyään saanut jo korkeakoulututkinnon ja työpaikan. Maahanmuuttajataustaisissa paljon onnistumisia, ovat päässeet opiskelemaan ja töihin harrastustoiminnan kautta.”

Työllisyyteen keskittyvälle yhdistykselle onnistumiset merkitsivät ajankohtaisen tiedon jakamista: *“Jos sekä työntekijä ja työnantaja ovat maahanmuuttajia niin voi olla, että kumpikaan ei ymmärrä säädöksiä. Yhteisymmärryksen löytäminen on onnistumista.”*

Vaikuttamisen haasteet heijastavat yhdistystoiminnan yleisiä haasteita. Vastaajien mukaan eniten vaikeuksia tuottaa resurssien puute. Rahoituksen vähäisyyden mainitsi vastaajista 18 %. Myös alhaiset osallistujamäärät ja aktiivisten vapaaehtoisten sitouttamisen vaikeus 12 % sekä viestintä ja näkyvyys 9 % vaikeuttivat yhteiskunnallista vaikuttamista. Vastaajista 9 % kertoi haasteiden liittyvän viranomaisyhteistyön vaikeuteen ja suomalaisen yhteiskuntajärjestelmän byrokraattisuuteen. Yhteistyö viranomaisten kanssa koettiin siis sekä onnistumiseksi että haasteeksi. Vastaukset ovat hyvin yhdistyskohtaisia, mutta usein esille nousi tietämättömyys siitä, keneen olla yhteyksissä, sekä viranomaispäätösten vaikea tulkinta. Viranomaisilta myös toivottiin aktiivisempaa yhteistyötä yhdistysten kanssa.

Yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen toivottu apu liittyy suoraan raportoituihin haasteisiin. Kysyttäessä, millaista apua yhdistykset kaipaavat yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, haastatellut mainitsivat erityisesti rahoituksen 29 %, verkostoitumisen 20 %, viestinnän ja näkyvyyden 15 % sekä yhteistyöhön viranomaisten kanssa 6 %. Monikulttuurikentän yhdistyksillä on kokemus resurssien puutteesta, joka heijastuu myös yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Toisaalta apu viestinnässä sekä yhteistyön lisääminen eri järjestöjen ja muiden instituutioiden välillä koettiin keinoiksi, joiden avulla yhdistykset voisivat kehittää yhteiskunnallista vaikuttamistaan.

Johtopäätökset ja pohdinta

Tämä luku pyrkii vastaamaan johdannossa esitettyihin kuuteen avainkysymykseen sekä pohtimaan tulosten merkitystä. Johtopäätöksissä on pyritty huomioimaan monikulttuurikentän yhdistysten väliset yhtenäisyydet, mutta lukiessa on hyvä muistaa järjestöjen väliset erot. Osa yhdistyksistä on ollut toiminnassa jo useita vuosikymmeniä, toiset vasta muutaman vuoden. Useat monikulttuuriyhdistykset pyrkivät tietoisesti avaamaan toimintaansa kaikille kulttuuriryhmille ja myös valtaväestölle, kun taas osa keskittyy edelleen vain yhden etnisen ryhmän asioiden edistämiseen ja yhteisöllisyyden lisäämiseen. Lisäksi yhdistysten koko, käytössä olevat resurssit ja maantieteellinen sijainti vaikuttavat niiden toimintaan huomattavasti.

1. Miksi monikulttuurikentän yhdistykset ovat olemassa ja keitä varten?

Yhdistysten olemassaolo liittyy vahvasti erilaisten kulttuurien ylläpitoon, ymmärrykseen sekä ihmisten välisiin kohtaamisiin. Yhdistykset ovat olemassa erityisesti kohderyhmäänsä varten, mutta samanaikaisesti ne pyrkivät edistämään laajoja yhteisiä teemoja, kuten kotoutumista, kulttuurien välistä ymmärrystä, suvaitsevaisuutta ja maahanmuuttaneiden aktiivista osallisuutta. Suurimmalla osalla yhdistyksistä toiminta on ainakin periaatteessa täysin avointa ja harrastustoiminnan, kerhojen sekä leirien päämääränä on tuoda ihmisiä yhteen.

2. Millaisia ongelmia monikulttuurikentän yhdistykset pyrkivät ratkaisemaan yhteiskunnassa?

Yhdistykset kokevat, että ne vaikuttavat yhteiskunnassa parhaiten päivittäisen työnsä kautta. Ratkaistavat ongelmat liittyvät siis suoraan yhdistyksen toiminnan tavoitteeseen ja sen erityisiin ongelmiin. Tyypillisiä teemoja ovat kuitenkin kotoutumisen haasteet, rakenteelliset ongelmat kuten rasismi ja ennakkoluulot sekä globaalit teemat kuten köyhyys, joita pyritään ratkomaan sekä Suomessa että ulkomailla.

3. Mitä hyötyä monikulttuurikentän yhdistysten toiminnasta on sen jäsenille, kohderyhmälle ja yhteiskunnalle laajemmin?

Yhdistysten toiminta luo kohtaamisia, vahvistaa jäsenien ja muiden hyödynsaajien välisiä tukiverkostoja sekä lisää kulttuurien välistä ymmärrystä. Kulttuurien kohtaaminen ja yhdessäolo lisäävät suvaitsevaisuutta ja sitä kautta yhteiskuntarauhaa. Erilaisten tapahtumien, ryhmätoiminnan, viestinnän ja asiantuntijatyön kautta kuva ja tietoisuus suomalaisuuden monimuotoisuudesta kasvaa. Toiminta myös edistää useiden eri kulttuurien ja kielten elinvoimaisuutta: Järjestöhautomon asiakasrekisterin mukaan hyvin monella maahanmuuttaneella ryhmällä ja etnisellä vähemmistöllä on Suomessa vähintään yksi yhdistys.

Aktiivinen yhdistystoiminta tuo ihmisiä yhteen. Erään vastaajan mukaan: *“Nyt ihmiset ovat löytäneet yhdistyksen, meillä on jo noin 100 lasta mukana toiminnassa. Lapsilla on hyvä olla, ovat onnellisia ja iloisia. Nauttivat toistensa seurasta ja puhuvat äidinkieltään.”*

4. Millaisia haasteita monikulttuurikentän yhdistyksillä on?

Haastateltujen yhdistysten kokemuksen mukaan suurin haaste on resurssien, erityisesti rahoituksen vähäisyys, mikä tekee toiminnan pitkäjänteisestä suunnittelusta vaikeaa. Vapaaehtoisuuteen perustuvien järjestöjen toiminta saattaa riippua vain muutaman aktiivisen henkilön työstä. Tämän takia myös yksittäisten ihmisten elämänmuutokset saattavat vaikuttaa yhdistyksen aktiivisuuteen ratkaisevasti. Rahoitushuolet heijastavat Järjestöhautomon vuoden [2019 tarvekartoituksen](#) tuloksia.

Haastateltavat myös mainitsivat kulttuurieroista eri maahanmuuttaneiden ryhmien välillä, mikä saattaa vaikeuttaa niiden välistä yhteisymmärrystä. Vaikka eri maahanmuuttaneiden ryhmät kohtaavat yhteisiä haasteita, kokemukset Suomesta uutena kotimaana saattavat myös vaihdella eri ryhmien välillä huomattavasti. Haasteet heijastuvat myös yhdistystoimintaan; useat haastateltavat toivoivat enemmän kohtaamisia eri maahanmuuttaneiden ryhmien välillä, jotta yhteisymmärrys lisääntyisi ja esimerkiksi kotoutumisen haasteita voisi ratkoa yhdessä. Osa yhdistyksistä kuitenkin toimii jo hyvin monikulttuurisesti, ottaen huomioon eri maahanmuuttaneet ja etniset ryhmät sekä valtaväestön.

5. Millaisiin asioihin monikulttuurikentän yhdistykset haluaisivat vaikuttaa yhteiskunnassa?

Monikulttuurikentällä toimivat yhdistykset haluavat yhteiskunnassa vaikuttaa erityisesti kotoutumisen onnistumiseen, kulttuurien kohtaamiseen, maahanmuuttaneiden aktiiviseen osallisuuteen yhteiskunnassa ja kulttuurin ylläpitoon.

Eräs vastaaja kuvaili tavoitetta seuraavasti: *“Jokainen tuntisi Suomen kodiksensa ja että maahanmuuttajien olo olisi tervetullut. Tieto ja osallistuminen on myös tärkeä asia, tavoitteemme on että maahanmuuttajat osallistuisivat erilaisiin toimintoihin ja tapahtumiin. Haluamme edistää demokratiaa: tavoite on siinä, että jokainen pystyisi vaikuttamaan siihen mitä tapahtuu omassa ympäristössä.”*

Toisaalta osa monikulttuurikentällä toimivista yhdistyksistä on esimerkiksi kehitysyhteistyöjärjestöjä, joiden työn tavoite Suomessa saattaa olla varojen kerääminen kansainvälisiin hankkeisiin. Yhdistyksien joukossa on myös ystävyysseuroja, jotka edistävät Suomen ja jonkun toisen maan välistä yhteistyötä kulttuurisesti ja taloudellisesti. Monikulttuurikentällä on myös puhtaasti kulttuuritoimintaan keskittyviä yhdistyksiä, joiden toiminta ei välttämättä kohdistu maahanmuuttaneisiin.

6. Millaisia haasteita ja toiveita monikulttuurikentän yhdistyksillä on yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen liittyen?

Yhteiskunnallisen vaikuttamisen haasteet liittyvät resurssien, erityisesti rahoituksen, vähäisyyteen. Johdonmukaisesti tärkein toive yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen onkin apu rahoituksen saamiseen ja turvaamiseen. Erään vastaajan mukaan rahoitus mahdollistaisi sen, että *“luovista ideoista tulisi kestäviä”*.

Myös toiveet verkostoitumisesta, viestinnästä ja yhteistyön lisäämisestä nousivat haastatteluissa esille. Osallistujien mukaan apu viestintä- ja markkinointimateriaalien

teossa tukisi yhdistysten näkyvyyttä. Myös yhteiset viestintäkampanjat kiinnittävät yhdistysten huomion: hyvänä viestintäyhteistyön esimerkkinä käytettiin Fingon osallistavia kampanjoita. Verkostot ja yhteistyö puolestaan vahvistavat yhteisten viestien kuuluvuutta ja näkyvyyttä. Kuten eräs haastateltu mainitsi: *“Joukossa on voimaa”*.

Liitteet

Lähteet ja linkit

1. Järjestöhautomon vuonna 2019 toteutettu Tarvekartoitus: <https://jarjestohautomo.fi/wp-content/uploads/2019/12/TK2019-final-1.pdf>
2. Nuorisoseura Ry:n tutkimus henkisestä pahoinvoinnista korona-aikana: <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/nakokulmat/nakokulma91.pdf>
3. Suomalainen asiasanasto Finto:n määritelmä yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta: <https://finto.fi/keko/fi/page/p133>
4. Digi- ja väestövirasto yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta: <https://www.suomi.fi/kansalaiselle/oikeudet-ja-velvollisuudet/perusoikeudet-ja-vaikuttaminen>

Haastattelukaavio

I. YHTEYS PAKOLAISAPUUN JA JÄRJESTÖHAUTOMOON

1. Ovatko Pakolaisavun tai Järjestöhautomon palvelut teille tuttuja?

- Kyllä
- Ei
- Muu, mikä

2. Onko asiointi Järjestöhautomon kanssa auttanut yhdistyksenne toimintaa?

- Kyllä
- Ei
- Muu, mikä

II. PERUSTIEDOT

3. Mikä on yhdistyksenne nimi?

- Avoin kenttä

3.1 Mikä on yhdistyksenne y-tunnus?

- Avoin kenttä

4. Onko yhdistyksellänne toimintaa tällä hetkellä?

- Kyllä
- Ei
- Muu, mikä

5. Mikä on yhdistyksenne kotipaikka?

- Avoin kenttä

6. Mikä on toiminta-alueenne, mikäli toimitte laajemmin kuin vain kotipaikkakunnallanne?

- Avoin kenttä

III. TOIMINTA

7. Miksi yhdistys on perustettu?

- Avoin kenttä

8. Mikä on yhdistyksenne tarkoitus ja mitä tavoittelette työllänne?

- Kotouttaminen
- Monikulttuurisuus
- Lapset ja nuoret
- Hyvinvointi ja terveys
- Oman kielen ja kulttuurin vahvistaminen
- Naiset
- Työllisyys
- Kehitysyhteistyö
- Taide
- Uskonto
- Asuminen
- Osallisuus
- Perhe ja ihmissuhteet
- Muu

- Avoin kenttä mahdollisille lisätiedoille

9. Miten kuvailisit yhdistyksenne toimintaa?

- Ryhmätoiminta
- Neuvontapalvelut (yksilötuki/yksilöohjaus)
- Vertaisryhmätoiminta
- Tapahtumat
- Globaalikasvatus
- Kerhot/leirit/retket
- Kohtaamispaikka
- Vapaaehtoistoiminta
- Harrastustoiminta

- Avoin kenttä mahdollisille lisätiedoille

10. Mikä on yhdistyksenne jäsenmäärä?

- Avoin kenttä

11. Mikä on kohderyhmänne eli keiden hyväksi toimitte?

- Avoin kenttä

12. Millaisia onnistumisia yhdistyksellänne on ollut?

- Avoin kenttä

13. Millaisia haasteita yhdistyksellänne on?

- Avoin kenttä

IV. YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAMINEN

14. Mitä "yhteiskunnallinen vaikuttaminen" merkitsee sinulle ja yhdistyksellenne?

- Avoin kenttä

15. Millaisia vaikuttamistapoja yhdistyksillä mielestäsi on?

- Avoin kenttä

16. Tekeekö tai haluaako yhdistyksenne tehdä vaikuttamistyötä yhteiskunnassa?

- Kyllä, tekee tällä hetkellä
- Ei tee ja ei halua tehdä
- Ei tee, mutta haluaisi tehdä
- Muu, mikä

16.1 Jos kyllä ja tekee tällä hetkellä, missä ja miten?

- Avoin kenttä

16.2 Jos ei ja ei halua, miksi?

- Avoin kenttä

16.3 Jos ei, mutta haluaisi tehdä, mikä on este?

- Avoin kenttä

17. Onko yhdistyksellä joku tietty ongelma, jota se pyrkii ratkaisemaan yhteiskunnassa?

- Avoin kenttä

18. Kertoisitko konkreettisia esimerkkejä vaikuttamistyöstä, esim. suurimmat onnistumiset?

- Avoin kenttä

19. Millaisiin asioihin yhdistyksenne haluaisi vaikuttaa?

- Avoin kenttä

20. Millaisia haasteita yhdistyksellänne on ollut vaikuttamistyössä?

- Avoin kenttä

21. Millaista apua yhdistyksenne tarvitsisi vaikuttamistyöhön?

- Avoin kenttä

22. Oliko vielä jotain muuta, mitä haluaisit kommentoida?

- Avoin kenttä

V. YHTEYSTIEDOT JA MARKKINOINTI

23. Yhteystiedot

- Nimi (etunimi & sukunimi):
- Rooli yhdistyksessä (Hallitus, Jäsen, Työntekijä, Muu):
- Sähköpostiosoite:
- Puhelinnumero +358 muodossa:

24. Saako Pakolaisapu tai Järjestöhautomo lähettää tietoa toiminnastaan?

- Kyllä
- Ei
- Muu, mikä